

Sinema alanında Yapımcı meslek birliklerinin üyeleri için 3 temel başlıkta telif hakkı toplama ve dağıtımını söz konusu.

- 1) YENİDEN İLETİM
- 2) ŞAHSİ KULLANIM BEDELLERİ (COPYRIGHT LEVY)
- 3) OTELLER (odalar - yeniden iletimin bir parçası olarak)

Bu teliflerle ilgili bilgi, mevcut yasal düzenlemeler ve yapımcı meslek birliklerinin telif toplamayla ilgili sorunlarına kısaca değinmek istiyoruz:

1- YENİDEN İLETİM

Yeniden iletim "Yayın Hizmeti Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmeliğin" 4. maddesinde şu şekilde tanımlanmıştır;

Yeniden iletim: Bir medya hizmet sağlayıcı tarafından sunulan yayın hizmetinin bütününün veya büyük bir bölümünün, kullanılan teknik araç ne olursa olsun alınmasını ve eş zamanlı olarak değişiklik yapılmadan iletilmesini,

(<http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2014/04/20140403-1.htm>)

5846 Sayılı Yasanın 80/2. ve ilk bendi ise şu şekildedir;

Madde 80/ 2: Filmlerin ilk tespitini gerçekleştiren film yapımcısı, eser sahibinden ve icracı sanatçıdan mali hakları kullanma yetkisini devraldıktan sonra aşağıda belirtilen haklara sahiptir.

(1)Eser sahibinin ve icracı sanatçının izni ile yapılan tespit, doğrudan veya dolaylı olarak çoğaltılması, dağıtılması, satılması, kiralanması ve kamuya ödünç verilmesi hususlarında izin verme veya yasaklama hakları münhasıran film yapımcısına aittir. Yapımcılar tespitlerinin işaret, ses ve/veya görüntü nakline yarayan araçlarla umuma iletimine ve yeniden iletimine izin verme hususunda münhasıran hak sahibidir.

Basitçe ifade etmek gerekirse: örneğin salı akşamı prime time'da X kanalında yayınlanacak olan YY isimli bir film bu yayın ile eş zamanlı olarak kablo tv, mobil tv, uydu vs mecralarda da aynı anda X kanalının gösterilmesi suretiyle YY filmi yeniden iletilmiş (retransmitted) oluyor.

Yeniden iletim hakkı elde etmenin şartları:

- 1) Eserin televizyonda yayınlanması,
- 2) Eserin bağlantılı hak sahiplerinin meslek birliğine üye olması (sadece meslek birlikleri bu hakları tahsile yetkilidir)

Özellikle 80'li yıllardan kablo tv servisleri çoğalınca yeniden iletim kavramı da ağırlık kazandı. Kablo platformları önceleri sadece aracı olduklarını ve mevcut yayını aktardıklarını iddia ederek böyle bir telif ödemeye yanaşmadılar. Ancak yargı duruma el koyup parayla abone toplayan bu tip mecraların yeniden iletim bedellerini yapımcılara ödemeleri yönünde karar alınca durum hukuki olarak da kesinlik kazanmış oldu.

Yeniden iletime konu olan mecralar nelerdir?

Kablo tv'ler, dijital platformlar, mobil platformlar ve oteller başlıca yeniden iletim mecralarıdır.

Türkiye'de durum ne?

Seyap'ın Türksat aleyhine açtığı dava ilk derece mahkemesinde Seyap lehine sonuçlanmış olup dava halen kesinleşmemiştir.

Yeni Telif Kanunu taslağındaki düzenleme

Avrupa Birliği direktiflerine uygun olarak yeniden iletim hakların toplu hak takibine konu olması düzenlenmektedir. Buna göre bireysel olara hak sahipleri yeniden iletim konusunda tasarrufta bulunamayacak, bulunsalar dahi bu geçerli olmayacaktır. Toplu Hak takibine konu haklar ancak meslek birlikleri tarafından takip edilebilecektir.

Dünyadaki uygulamalar

Uydu Yayınları ve *Kablo ile Yeniden İletime* uygulanan telif hakları ve telif haklarına ilişkin belirli kuralların koordinasyonu hakkında 27 Eylül 1993 tarihli KONSEY DİREKTİFİ' nin (93/83/AET) 3. maddesi şu şekildedir;

“3.Bu Direktifte geçen “*kablo ile yeniden iletim*”, bir başka Üye Devlette kamuya iletilmek amacıyla *kablo ile veya uydu dahil olmak üzere* kablosuz yoldan ilk kez yayınlanan televizyon yada radyo programlarının, kablo yada mikro dalga sistemi ile değişiklik ve kesintiye uğratılmaksızın, eşzamanlı olarak yeniden iletilmesidir.”

Türkiye'nin 07.07.1995 tarih ve 4117 sayılı Kanunla imzaladığı Bern Sözleşmesinin Mükerrer 11. Maddesine göre;

“Edebi ve sanatsal eser sahipleri ... eserini kablo ile umuma iletimine veya radyo ve televizyon yayınlarının ilk kuruluştan başka bir kuruluş tarafından yapılması halinde tekrarlanmasına müsaade etmek hususunda inhisari bir hakkı haizdirler.”

Uydu yayınları ve kablo ile yeniden iletime uygulanan telif hakları ve telif haklarına ilişkin belirli kuralların koordinasyonu hakkında 27 Eylül 1993 tarihli KONSEY DİREKTİFİ' nin (93/83/AET) 8/1 maddesi şu şekildedir;

1. Üye Devletler, başka bir Üye Devletteki yayınların kendi bölgelerinde kablolu yayında yeniden iletilmesi hallerinde, telif hakları ve bağlantılı haklara ilişkin kurallara uyulmasını ve ***yeniden iletim telif hakkı ve komşu bağlantılı hak sahipleri ile*** kablo operatörleri arasında toplu ya da bireysel sözleşmelere dayanmasını sağlayacaklardır.

9. maddesi ise şu şekildedir;

1. Üye Devletler, telif hakkı ve bağlantılı hak sahiplerinin kablo operatörlerine kablo ile yeniden iletim izni verme ya da bunu reddetme hakkını, sadece meslek birlikleri vasıtasıyla kullanabilmelerini sağlayacaklardır.

2. Bir hak sahibi haklarını bir meslek birliğine devretmediği takdirde, aynı kategorideki eserler üzerindeki hakları yöneten meslek birliği, o hak sahibinin haklarını yönetmeye yetkili kılınmış sayılacaktır. Aynı kategorideki eserler için birden fazla meslek birliği varsa, hak sahibi, hangi meslek birliğinin haklarını yönetme konusunda yetkili olacağını belirlemede serbest olacaktır.

Agicoa (<http://www.agicoa.org>) tüm dünyada yeniden iletimleri yapımçı hak sahipleri adına toplayan bir kuruluş. Türkiye'den Seyap'ın üye olduğu bu kurum tahsil ettiği yeniden iletim bedellerini üye ülkelerin meslek birliklerine aktarıyor.

2- ŞAHSİ KULLANIM BEDELİ (Copyright Levy)

Şahsi Kullanım Bedeli Nedir?

Yasal bir eser kopyasının (müzik cd, dvd, blu ray, oyun vs.) yani ticari amaç güdülmeksizin (aile içi kullanım, bilimsel araştırma amaçlı kullanım vs.) kopyalanması - çoğaltılmasına "şahsi kullanım için çoğaltma" deniyor. Bir diğer deyişle Bu yolla çoğaltılan kopyalar "korsan" muamelesi görmüyor.

Bu yolla ortaya çıkan kopyalardan dolayı hak sahiplerinin uğradığı mali kaybı biraz olsun giderebilmek için boş cd, dvd, kaset gibi mecraların veya kopyalama için kullanılan cihazların (hard disk, flaş bellek, mp3 player, dvd yazıcılar vb) üretici veya ithalatçılarından alınan bedele 'Copyright Levy' (özel kopyalama harcı) deniliyor.

Türkiye'deki Mevcut Durum

5846 sayılı kanunun 38. maddesi'nde şahsen kullanma ile ilgili bir hüküm bulunuyor ("Bütün fikir ve sanat eserlerinin kar amacı güdülmeksizin şahsen kullanmaya mahsus çoğaltılması mümkündür") Ayrıca 44. maddede boş cd, dvd ve kayıt cihazlarından alınan tutar "ithalat ve imalat değerinin %3'ünü geçmemek koşuluyla" denilerek bir tarife de oluşturulmuş.

Meslek Birlikleri Açısından

Sanal Kopyalama Bedeli adı altında toplam ne kadar paranın biriktiği sektör tarafından bilinmiyor. Sadece "Gümrük Tarife İstatistik Pozisyonu Numarası" diye adlandırılan bir genel sınıflandırma çerçevesinde toplandığını biliniyor.

Bu tarife devlet tarafından belirlendiği, toplandığı ve tamamı "Kültürel amaçlı faaliyetler" için ayrıldığından şu anki mevcut yasal düzenlemeyle Copyright Levy'lerin meslek birlikleri tarafından toplanması ve hak sahiplerine dağıtılması yasal olarak mümkün değil.

Yeni Telif Kanunu taslağındaki düzenleme

Henüz yasalaşmayan yeni 5846 sayılı FSEK yasası ile şu şekilde:

Şahsi kullanım amacıyla çoğaltım

MADDE 38

"Her türlü boş video kaseti, ses kaseti, bilgisayar disketi, CD, DVD gibi taşıyıcı materyaller ile fikir ve sanat eserlerinin çoğaltılmasına yarayan her türlü teknik cihazı ticari amaçlı imal veya ithal eden gerçek ve tüzel kişiler imalat veya ithalat bedeli üzerinden yüzde üçü geçmemek üzere Bakanlar Kurulu Kararı ile belirlenecek orandaki miktarı keserek bir ay içinde topladıkları meblağı, "şahsi kullanım bedeli" olarak sonraki ayın en geç ortasına kadar Bakanlık adına açılacak özel hesaba yatırmakla yükümlüdürler. Özel hesapta toplanan bu tutarın %30'u üyelerine dağıtılmak üzere ilgili sektör ortak lisanslama birimine verilir. Bu oranı arttırmaya Bakanlar Kurulu yetkilidir."

Bu yeni şekliyle şahsi kullanım hükmüne ek olarak bunun hem kayıt edilen ortam, hem de cihazlardan toplanacağı hükmü de eklenmiş, tarife belirtilmiş, hak sahiplerine ödeme yapılacağı da yazılmış. Ancak halen tarifeyi devlet belirliyor, devlet topluyor ve şimdilik sadece %30'unu hak sahiplerine dağıtılmak üzere ortak lisanslama birimine vermeyi taahhüt ediyor.

3- OTELLER

Oteller müşterilerine pazarladıkları odalarında televizyon bulunduğundan oda içinde bulunan

TV'lar yolu ile tv yayınlarını yeniden iletmektedir. Otellerle oda sayısı üzerinden ve otelin fiyat skalasına bağlı olarak yeniden iletim kapsamında bir telif bedeli tahsil edilmesi gerekmektedir.